

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

צו.

עין משפט נר מצוה

רצה סבר לה כר' יונתן. לאמר אחד אחד משמע ומתוך דרשא דקראי כרבי יונתן למדרש כי הני מתני' דלעיל: דמיניא ופניא אידך לא גרסינן אלא קראי קא נקיש. והא דמפיך דהא דרצה וקא נקיש קראי איפכה לאו דוקא. ונראה צעניי שטעו בגירסא להגיה בסקפריס דסבדי דהא מתני' קמייתא כרבי יאשיה וזהו מתוך אצני ובתרייתא כר' יונתן והיה מירך רצה ולא היה דכל כמה דנקטיה ליה לקראי בין כסדר בין הפוך בין לר' יאשיה בין לר' יונתן חלה דרשא היא למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ותרוייהו מתני' מתוך אצני כר' יאשיה ורצה כר' יונתן: איפוך אנה. לומר שבשעת שצירה פוטרמו ולא בשעת שאילה: שכן חייב צונוסיה. על אותה עשה מתמידי הוא: שכן חייב צונוסיה. ע"י רב אשי אמר. מקרא גופיה משמע דאשעת שאילה קפיד דמעט רעהו משמע לא רעהו עזמו נשאל לו ועלה מסיק קרא שלם אלא אשעת שאילה קפידא קאי: אי לאו הנך. דהדור ופריש מילתא טפי לא הוה מצינו למילף מעט רעהו ולא רעהו עזמו דאיכא למימר אורחיה דקרא למישתעי הכי ול"ש בצעלים ול"ש בלא צעלים חייב והשתא דגלי סיפא דבצעלים פטור ואחד מינייהו קאי פטור ולא על חצירתה ילפינן מיניה גילוי מילתא דאשעת שאילה קפיד: שאילה לרבעה. הוא עצמו. מהו. מחייב צונוסיה או לאו: ליראוב. שיהא נראה עשיר חסוד ולא ימשכו בעלי בתים ידיהן ממנו להקישו באתמיה ובאשראי: הנאה מיניה. שנהנה בזהמה עצמה: שאל צ' פרוס וכו'. אהל פחות מפרוכה לאו כלום הכא מאי: מן השופין. פרה שיהא של שניהן: שופין ששאלו. לתרוס צה קרקע של שותפות: ושאל הצעלים: לאחד מהן. למלאכתו שאינה של שותפות: כולו שואל צענין. שיהא הצעל נשאל לכל שואל פרתו: שאל מן האשה. פרה של נכסי מלוג: ושאל לו צעלה. למלאכתו: אשה שאילה. לתרוס קרקע מלוג ושאלו הצעלים לצעל למלאכת עמנו: קנין פירות. שהצעל אובל פירות מלוג בקנין הגוף דמי והוה ליה צעלים שואל ושאל כאלו קרקע ופרה שלו: השאל לי בצעילי: המוכר שדהו לפירות. שיכלל לוקח פירותיו צ' ג' שנים ואחר זמן תחזור לצעלים מביא בכורים וקורא ארמי אובד אצי וכל הפרשה (דברים טו) וקורא אני בו הנה בצאתי [את] ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי דקנין פירות בקנין הגוף: לאפוטרופוס. היה הולך למדינת היס ומינה אפוטרופא על נכסיו לזון אשתו וצני: עבד דלאו בר מלוה לא. ושלחות נפקא לן (נעיל דף ע"א): מתחם גס אהס' ל' לרבות שלוחתם דבעי דומיה דמשלח שיהיו דיניו נוהגים בו וזה אין דין שואל (ו נוהג בו וגם משאל שאין לו כלום בלא רבו: שואל

א) ונתת קלה: וש"נ,
ב) ונתת לר: וש"נ,
ג) גיטין מז: צ"ב קלי:
ד) מ"ר ע"ב: מ"ר י"ב:
ה) נלקמן ט"א,
ו) ונתת קלה:
ז) ג"ר שיהא דאיכה למימר דפלגי,

הגהות הב"ח

א) גמ' ומתוך לקראי כר' יונתן וס' כ"ל ויבנה דמיניא מתק: (א) שם ושאל צעלה עבדה אשה: (ב) ר"ש ד"ה עבד ארי אין דין שואל וגם משאל ברהבים בו שאין לו: (ג) תוס' ד"ה שאל וכו' ואמאי נקט. כ"כ פי' ואפי' אהל ד"ש כל לאשה כמו לצעל אמאי נקט שאל מן האשה ולא נקט שאל מן הצעל:

מוסף רש"י

המוכר שדהו לחבירו לפירות. שיכלל הלוקח פירות עד עשר שנים ותחזור הקרקע לצעלה. וזמן שאין היובל טובא קאמר, דהיינו משגלו שבט ראונו ושבת גז, שגלו תחילה מעבר הירדן ע"י מנחם עד חצות ירושלים. דאי זמן שצובל טובא קאמר מביא אומר. מקרא מביא אומר. דקרינא צ' ה' האדמה אשר נתתה לי ה' (דברים י"ב ע"ד). מביא ואינו קורא. שאינו יכול לקרות האדמה אשר נתתה לי וימינה ההנהה חייב דכתיב אשר מביא מאלך. שיהי שיעבד לו ויקנת הקרקע לפירותיו (שם). בקנין הגוף דמי. ויכול לומר מראשית פרי האדמה אשר נתתה לי (ויסין טו). ואישה יפרנו. ולא שלח (דברים ע"ב).

ממונא דמיתתני מיניה. פירוש שמשמטם צו: ממונא בעינן והאיבא. פי' דממונא צענין שיסאל לו והאיבא ואית ליה נמי הנאה מיניה: ונשאל לו אחד מהן. תימנה מאי קמיבעיא ליה דכיון דאם נשאלו לו כל הצעלים פטור מהכל השתא יפטור מחלויו כדלמרי' צמרוכה (צ"ק דף ע"א): חמשה צקר אפי' חמשה חלאי צקר וי"ל דהתם סברא הוא שיסלם לפי מה שגנב אצל שאילה צעלים אין סברא לפטור והו' חמשה ואין לך צו אלא חדושו: שא"ל מן האשה. תימנה דמה כח יש לאשה להשאל צענסי מלוג שהפירות לצעל ולצעל יש לו כח להשאל בלא רשותה והיא אינה יכולה להשאל כלל (ו) ואמאי נקט שאל מהאשה יש לומר דאין צעלה יכול להשאל או למכור פירות נכסי מלוג בלא רשותה כדלמרי רצה בהאשה שפלו (כחצות דף ע"ב): משום רווחא דציתא אי נמי ה"ק שאל מן האיש נכסי מלוג שהן של אשה מהו:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבא סבר לה כרבי יונתן ומתוך לקראי כרבי יונתן (ו) דתני' יאם בעליו עמו לא ישלם משמע דאיתיה בתרוייהו ומשמע נמו דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא פטור וכתיב בעליו אין עמו שלם ישלם משמע דליתיה בתרוייהו ומשמע נמו דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא חייב לומר לך היה עמו בשעת שאילה אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה אנה מסתברא שאילה עדיפא משום דקא מייתי לה לרשותיה אדרבה שבורה ומתה עדיפא שכן חייב באונסי' אי לא שאילה שבורה ומתה מאי עביד ואי לאו שבורה ומתה שאילה מאי עביד אפילו הכי שאילה עדיפא שכן חייב במזונותיה רב אשי אמר אמר קרא וכו' ישאל איש מעם רעהו ולא רעהו עמו שלם ישלם הא רעהו עמו פטור אי הכי בעליו אין עמו ואם בעליו עמו למה לי אי לאו הנך הוה אמינא האי אורחיה דקרא הוא יבעי רמי בר חמא שאילה לרבעה מהו כדשיילי אינשי בעינן ולהכי לא שיילי אינשי או דלמא טעמא מאי משום הנאה והאי נמי הא אית ליה הנאה ישאלה ליראות בה מהו ממונא בעינן והאיבא או דלמא ממונא דאית ליה הנאה מיניה בעינן וליכא ישאלה לעשות בה פחות מפרוטה מהו ממונא בעינן ואיבא או דלמא כל פחות מפרוטה לא כלום היא השאל שתי פרות לעשות בהן פרוטה מהו מי אמרינן זיל בתר שואל ומשאל ואיבא או דלמא זיל בתר פרות וכל חדא וחדא ליכא ממונא ישאל משותפין ונשאל לו אחד מהן מהו כולו בעליו בעינן והא ליכא או דלמא

ח א מ"י פ"א מהל' סגולה ופקדון הלכה ד סגנון עשין כב טו"ע ח"מ ס"י שם סע"ד:
ט ב ג ד ה מ"י שם ס"י הלכה ט סגנון עשין טו"ע ח"מ ס"י שם סע"ד:
ו ז מ"י שם ה"ל ח טו"ע שם סע"ד יא: א ה ט י מ"י שם הלכה יא ח טו"ע שם סע"ד ט יו"ע שם סע"ד פ"ה [פ"א]: יב כ ל מ"י שם ה"ל ה טו"ע ח"מ ס"י שמו סע"ד ו:
יג ז מ"י פ"ד מהל' כצרכים ה"ל:
יד ח מ"י פ"ג מהל' גזירות הלכה ט סגנון לאון רמב טו"ע י"ד ס"י רל סע"ד ל:
טו ע מ"י פ"א מהל' שלוחין ושותפין ה"ל א סגנון עשין כב טו"ע ח"מ ס"י קפ"ד סע"ד א:
טז פ מ"י פ"ב מהלכות שאלה ופקדון הלכה ה סגנון עשין כב טו"ע ח"מ ס"י שמו סע"ד ו:
טז פ מ"י פ"ב מהלכות שאלה ופקדון הלכה ה סגנון עשין כב טו"ע ח"מ ס"י שמו סע"ד ו:

תורה אור השלם

1 אם בעליו עמו לא ישלם אם שפיר הוא בא בשבחו: שמות כב י' 2 וכי ישאל איש מעם רעהו וישבר או מת בעליו אין עמו שלם וישלם: שמות כב י' 3 כל נדר וכל שבועת אקיר לענת נפש אישה וקיימו ואישה יפרנו: במדבר ל י'

בע"פ פלוגתיה דר' יוחנן ורייש לקיש. לא צעני למימר פלוגתא דתנאי היא דליפליגו גבי המוכר עבדו ע"מ שימשנו עד לי יוס אי ראשון הוי צדן יוס או יומים או שני (ו) דליכא מ"ד (צ"ק דף ט). דפליגי דמר דריש תחתיו ומר דריש כספו אי נמי אפי' למ"ד התם בקנין הגוף דמי היינו משום שמייר המוכר לעצמו פירות צעין יפה אצל צעלמא לא: ש"י"ח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה דתניא ב"ו. וא"ת הכי מדמה שאילה צעלים לנדרים דהא שום דרשא איכא לרבי יאשיה דלא הוי שלח כמותו דצעלמא לא פליגי וי"ל דטעמא דרבי יאשיה התם משום דכתיב מרי וימני אישה אישה יקימנו ואישה יפרנו למעוטי שלוחו וה"נ כתיב בעליו מרי וימני אי נמי משום דלשון צעליו ואישה משמע ליה הוא דוקא ולא שלוחו: אמר

מההוא פלגא דידיה מיהא מיפטור ושותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן מהו כולו שואל בעינן וליכא או דלמא בההיא פלגא דשיילי מיהת מיפטור השאל מהאשה ונשאל בעלה (ו) אשה ששאלה ונשאל לבעל מהו (ו) קנין פירות בקנין גוף דמי או לא אמר ליה רבינא לרב אשי האומר לשלוחו צא והשאל לי עם פרתי מהו בעליו ממש בעינא וליכא או דלמא שלוחו של אדם כמותו ואיבא א"ל רב אחא בריה דרב אשי בעל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל שליח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה בעל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל דאיתמר המוכר שדהו לחבירו לפירות ר' יוחנן אומר מביא וקורא ריש לקיש אומר מביא ואינו קורא ר' יוחנן אומר מביא וקורא קנין פירות בקנין הגוף דמי וריש לקיש אומר מביא ואינו קורא קנין פירות ילאו בקנין הגוף דמי שליח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה דתניא (ו) האומר לאפוטרופוס כל נדרים שתהא אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני הפר לה והפיר לה יכול יהו מופרין ת"ל א"ישה יקימנו ואישה יפרנו דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו א"ל רב עיליש לרבא האומר לעבדו צא והשאל עם פרתי מהו תיבעי למ"ד ששלוחו של אדם כמותו הני מילי שלוחו של אדם אינו כמותו תיבעי למ"ד שלוחו של אדם כמותו הני מילי שליח דבר מצוה הוא אבל עבד דלאו בר מצוה לא או דלמא אפי' למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו ה"מ שליח אבל עבד י"ד עבד כיד רבו דמיא אמר ליה מסתברא יד עבד כיד רבו דמיא בעי רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו שואל